

УДК 338.24: 338.424(477)

В. І. Криленко,

доктор економічних наук, доцент,

перший проректор,

Миколаївський національний університет

імені В. О. Сухомлинського,

E-mail: krylenkosvetlana@mail.ru

Сучасні підходи до оцінки регуляторної політики держави у сфері фінансового забезпечення аграрного сектору економіки

Розглянуто особливості сучасних підходів до оцінки регуляторної політики держави у сфері фінансового забезпечення аграрного сектору економіки. Проведено узагальнення, що дозволяють застосувати необхідні методи для оцінювання ефективності заходів запропонованої політики. Викладено системно-синергетичний підхід, що дає можливість проаналізувати ефективність спільного використання різноманітних методів, інструментів, засобів регулювання у сфері фінансового забезпечення аграрного сектору економіки.

Ключові слова: регуляторна політика, фінансове забезпечення, аграрний сектор економіки, системно-синергетичний підхід, синергетичні зв'язки, ефективність регуляторної політики, методи регулювання.

У сучасних умовах виникає необхідність посилення наукових досліджень за проблематикою регуляторної політики держави. При цьому особливого значення набувають методи її оцінки у сфері фінансового забезпечення аграрного сектору економіки. Для України остання проблема має особливо важливе значення, що зумовлено, насамперед, сучасним станом розвитку вітчизняного аграрного сектору, нарощування обсягів виробництва в якому відбувається переважно екстенсивним шляхом в умовах сталої нестачі коштів. У період реформування економіки в управлінській діяльності закономірно зростають роль і значення регуляторної політики. За сучасних умов необхідність регулювання аграрних відносин зумовлена гострим дефіцитом матеріальних і фінансових ресурсів, низьким технічним рівнем галузі, порушенням міжгалузевих зв'язків, слабкою мотивацією праці та недосконалою державною підтримкою сільського господарства. Проте і досі в країні застосовуються лише окремі елементи регуляторної політики, а державна підтримка агросектору здійснюється в недостатніх обсягах і не завжди адресно. Отже, стає актуальним аналіз сучасного стану фінансового забезпечення галузі з використанням регулюючих важелів.

Різні аспекти проблем, що стосуються регулювання розвитку економіки, відображені у працях таких учених, як Т. Бондарук [1], З. Варналій [2], С. Кваша [3] та ін. Проте особливості підходів до оцінки регуляторної політики держави у сфері фінансового забезпечення аграрного сектору економіки в сучасній науці розглядаються опосередковано, що й зумовлює об'єктивну необхідність подальшого опрацювання окреслених питань.

Метою статті є визначення особливостей су-

часних підходів до оцінки регуляторної політики держави у сфері фінансового забезпечення аграрного сектору економіки та внесення пропозицій щодо їх удосконалення.

Для розробки ефективних форм і методів реалізації регуляторної політики держави в умовах ринкової економіки необхідно визначити показники результативності такої політики. З цією метою необхідно створити комплексну систему моніторингу й оцінки впливу заходів регуляторної політики, зокрема у сфері фінансового забезпечення агросектору.

Професор С. Кваша, досліджуючи політику державного регулювання сільського господарства, виділяє два крайні напрями державних дій: політика невтручання і аграрний фундаменталізм. У першому випадку регулююча роль повністю покладається на ринок, тобто на збалансований саморозвиток елементів системи, державі залишаються функції наукового обслуговування, ринкового інформування, забезпечення справедливої конкуренції. За другим напрямом аграрний сектор ставиться у центр усієї національної економіки, і в цьому випадку він не тільки не потребує всебічної підтримки від держави, але й сам має стати для неї основним наповнювачем бюджету [3, с. 14]. Учений також виділяє і третій варіант – політику державного регулювання, що набула значного поширення у переважній більшості країн з ринковою економікою. Отже, тип аграрної політики визначається ступенем втручання держави у ринкові процеси, рівнем регулювання нею організації діяльності всіх складових ринку та увагою до розв'язання соціальних проблем розвитку сільських територій.

З позиції комплексності та системності державного регулювання засади аграрної політики України визначаються способом впливу, а саме:

– радикальне втручання;

– ліберальне втручання;
– невтручання, або ігнорування ситуації, несприятливої для учасників ринку, через відсутність дієвих інструментів впливу.

Характер аграрної політики проявляється також у необхідності солідарного або індивідуального балансування комплексу інтересів цільових груп ринку, зокрема: економічних – виробника сільськогосподарської продукції; соціальних – її споживача; фінансових – держави.

Професор Т. Бондарук, характеризуючи складові регуляторної політики, відмічає, що передусім необхідно виокремити правове регулювання, яке стосується економічної, соціальної, адміністративної та інших видів діяльності [4, с. 173]. Наслідки державного регулювання розвитку аграрного ринку, як вважає В. Анікеєнко, важливо оцінювати саме з погляду досягнення результатів, хоча результативність аграрної політики, безперечно, залежатиме і від процедури прийняття управлінських рішень, зумовленої політичним процесом, і від виконання завдань, що забезпечують реалізацію цих рішень [5].

Для подолання негативних тенденцій розвитку аграрного сектору вчені ДУ “Інститут економіки та прогнозування” НАН України пропонують переглянути усталене ставлення до сільського господарства як галузі, що має виключно виробничо-комерційне призначення. Заслужують на увагу їх пропозиції щодо адаптації аграрної політики країни до глобальних тенденцій аграрного розвитку, в якому виокремлюють два стратегічні напрями: 1) розвиток агровиробництва з урахуванням регіональної специфіки та необхідності підвищення його конкурентоспроможності; 2) сільський розвиток на основі громад [6, с. 43]. Ці напрями взаємно зумовлюють і доповнюють один одного, а тому повинні розвиватись одночасно й у взаємозв’язку.

Узагальнимо пріоритетні напрями формування раціональної регуляторної політики для аграрного сектору економіки, які сприятимуть забезпеченню його модернізації та гарантуванню економічної безпеки (рис. 1), та їх розглянемо детальніше.

Рис. 1. Напрями формування раціональної регуляторної політики аграрного сектору економіки

Посилення впливу фактора зростання цін на сільськогосподарську продукцію детермінує необхідність посилення регуляторного впливу у сфері забезпечення ефективності внутрішнього ринку та цінового регулювання. Слід розвинути інфраструктуру та підвищити рівень конкурентності ринку, що, у свою чергу, запобігатиме необгрунтованому підвищенню цін і зловживанням недобросовісними методами конкуренції, а також знижуватиме непродуктивні та накладні витрати виробників. Для цього необхідно: упровадити механізми запобігання різким стрибкам цін через діяльність Аграрного фонду на ринку продовольства і здійснення закупівель до держрезерву; активізувати відстеження проявів монопольної поведінки у сферах матеріально-технічного постачання агросектору, закупівлі сільськогосподарської сировини, оптової та роздрібною торгівлі агропродукцією та протидію цим проявам; створити сприятливі умови для розвитку ринкової інфраструктури в агропромисловому комплексі [7, с. 32]; забезпечити розбудову транспортної та логістичної інфраструктур аграрного ринку.

Формування ефективної регуляторної системи на засадах державно-приватного партнерства, запровадження ризикоорієнтованого підходу при здійсненні державного контролю можна забезпечити через сприяння залученню інвестицій для переходу на інтенсивний тип розвитку сільського господарства. Засадами такого типу розвитку є: комплексна механізація та автоматизація виробництва; впровадження ресурсозберігаючих технологій та біотехнологій; меліорація землі; вдосконалення організації праці та матеріального стимулювання; поглиблення спеціалізації виробництва і досягнення його раціональної концентрації; забезпечення прозорості й ефективності використання державної підтримки агропромислового комплексу шляхом оптимізації кількості та змісту державних цільових і бюджетних програм; поступовий перехід від надання державної підтримки сільськогосподарським підприємствам до сприяння розвитку сільської місцевості та ринкової інфраструктури аграрного ринку; сприяння організації системи професійної підготовки у сферах аграрного виробництва та економіки агробізнесу на регіональному рівні; формування дієвої системи контролю безпечності та якості сільськогосподарської продукції на базі сучасних європейських норм.

Регуляторна політика має бути спрямована на забезпечення конкурентоспроможності сільського господарства та економічної безпеки аграрного сектору. У вітчизняній аграрній науці та практиці сформувався уявлення про те, що підвищити конкурентоспроможність можливо лише у секторі великотоварного виробництва. При цьому ігнорується відомий факт про обмеження впливу ефекту масштабу в сільському господарстві, не беруться

до уваги ризики і загрози, що створюються в умовах зосередження оброблюваних площ і утримуваних в одному місці тварин, для навколишнього природного середовища, людей та самого аграрного бізнесу [6, с. 43]. Отже, необхідно створити умови для зростання загального рівня продуктивності аграрного сектору на засадах використання нових технологій виробництва, збирання та зберігання сільськогосподарської продукції, а також для сприяння її виходу на ринки різного рівня на основі консолідації, кооперування та ін.

Сприяння підвищенню ефективності та конкурентоспроможності агровиробництва, а також захист інтересів вітчизняних товаровиробників на зовнішніх ринках необхідно забезпечити шляхом утримування конкурентних переваг українських агровиробників як на світовому, так і на вітчизняному ринках. Це, у свою чергу, вимагає істотного організаційного та технологічного оновлення виробництва, посилення рівня його індустріалізації, приведення технологічних процесів у відповідність до міжнародних ветеринарних і фітосанітарних вимог тощо. Основні інструменти регуляторної політики щодо реалізації цих завдань – сприяння вертикальній інтеграції агропромислового сектору та інвестуванню капіталів переробних підприємств у розвиток їх власної сировинної бази; надання інформаційної та методичної підтримки інвестуванню у розвиток сільськогосподарського виробництва; моніторинг світового і вітчизняного аграрних ринків; розробка механізму виявлення та попередження зовнішніх і внутрішніх загроз для економічної безпеки аграрного сектору України.

Необхідність соціоекономічного підходу до модернізації аграрного сектору в рамках регуляторної політики підтверджується тим, що світове співтовариство дедалі більше керується концепцією багатофункціональності сільського господарства, згідно з якою у процесі сільськогосподарської діяльності не тільки виробляються продовольство і промислова сировина, але й створюються суспільно значущі блага. Найголовніші з них – продовольче самозабезпечення країни, надання можливостей і коштів для існування сільського населення, його відтворення, підтримання екологічної рівноваги та збереження агроландшафтів. Визнання багатофункціональності сільського господарства як його ключової макроекономічної характеристики вчені вважають головною передумовою соціоекономічної модернізації вітчизняного аграрного сектору [6, с. 43].

Доцільність використання заходів регуляторної політики щодо регулювання ринкової влади корпоративних структур зумовлюється тим, що у сільському господарстві наразі склалася ситуація, в якій лише обмеженнями землекористування та землеволодіння обмежити домінуюче становище агрокорпорацій в аграрному секторі неможливо.

Продовження мораторію на купівлю-продаж землі або навіть його скасування не впливатимуть істотно на концентрацію землі. Державне регулювання діяльності агрохолдингів з метою мінімізації ризиків їх дестабілізуючого впливу на аграрний сектор національної економіки та запобігання перетворенню України на сировинний придаток інших держав світу повинне базуватися на вагомих економічних та адміністративних важелях впливу. Водночас такі механізми мають бути гнучкими та змінюватися відповідно до стратегічних пріоритетів розвитку і захисту вітчизняних виробників у конкретних умовах.

Регуляторна політика щодо активізації інвестиційної діяльності у сільськогосподарському виробництві повинна бути спрямована на оновлення матеріально-технічної бази підприємств, упровадження новітніх технологій виробництва сільськогосподарської продукції на інноваційній основі, поліпшення інфраструктури аграрного виробництва. Отже, першочерговими напрямами регуляторної політики мають бути: створення сприятливих умов для залучення інвестицій у виробництво біопалива, екологічно чистої та органічної продукції, а також у формування системи сільськогосподарських і обслуговуючих кооперативів; забезпечення контролю над виконанням державних цільових програм у сільському господарстві та використанням бюджетних коштів на їх реалізацію; розробка інвестиційних проектів з розбудови оптових ринків сільськогосподарської продукції та відповідної логістичної інфраструктури [8, с. 32].

Регуляторна політика у сфері оновлення матеріально-технічної бази аграрних підприємств сприятиме нарощуванню виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції, підвищенню рівня їх власної економічної безпеки, зростанню ефективності аграрної галузі в цілому. Для цього необхідно здійснити такі першочергові заходи: упровадження механізмів пільгового довгострокового кредитування сільськогосподарських товаровиробників при придбанні ними сільгосптехніки; сприяння залученню промислового капіталу у розвиток сільськогосподарського виробництва через формування вертикально інтегрованих агропромислових структур; сприяння кооперуванню агропідприємств для спільного придбання та використання сільгосптехніки; створення регіональних і місцевих об'єднань з надання техніки в операційну оренду для виконання певних технологічних операцій.

У сучасних умовах сільські громади відіграють важливу роль у соціально-економічному розвитку територій та забезпеченні економічної безпеки аграрного сектору, тому регуляторна політика має бути спрямована на формування сільського розвитку на базі громад. Сільські громади – це са-

моорганізовані сільські жителі, що поділяють спільний життєвий простір, об'єднані прагненням і готовністю до поліпшення його економічного, соціального та екологічного становища, а також відповідними реальними діями створили для цього громадську організацію і визначили лідера серед її членів [9]. Сільський розвиток на базі громад охоплює залучення, нагромадження та ефективне використання місцевих активів, до яких належать людські ресурси, соціальний капітал, природні та матеріальні ресурси, політичні повноваження, культурні надбання, консолідовані фінансові активи (власні й залучені). Місцеві активи сільської громади здатні продукувати додаткові ресурси її саморозвитку, з огляду на що розвиток таких громад передбачає розроблення окремих програмних заходів щодо нарощування матеріальних активів локального рівня [10, с. 43].

Регуляторна політика щодо державної підтримки локальних ініціатив на загальнодержавному рівні вимагає залучення до її реалізації усіх органів державної виконавчої влади, до сфери відповідальності яких входить сільська місцевість, та органів місцевого самоврядування. У зв'язку з цим необхідно здійснити ряд інституційних змін. Органи державної виконавчої влади повинні забезпечувати соціально рівні умови доступу сільських жителів до суспільних благ, що фінансуються з державного бюджету, з урахуванням специфіки сільських територій, яка, у свою чергу, зумовлює більші витрати на надання послуг на селі внаслідок значної дисперсії сільського населення. Міністерство аграрної політики та продовольства України покликано встановлювати пріоритетні напрями державної підтримки аграрного сектору з урахуванням регіональної специфіки та сучасного стану сільських територій. Це дозволить забезпечувати соціоекономічний розвиток сільської місцевості шляхом реалізації відповідних заходів, спільних для всіх сільських територій, і спеціальних заходів для сільських територій окремих типів і підтипів. Такий підхід націлює на більш ефективне, адресне використання обмежених бюджетних коштів для розвитку села. Визначені пріоритетні напрями стануть цільовим орієнтиром для всіх міністерств у виконанні їх функцій з розвитку сільської місцевості [6, с. 43].

Попереднє оцінювання результатів регуляторної політики держави дає можливість точніше визначити обсяги фінансування аграрного сектору, оскільки саме на цьому етапі формується уявлення про пріоритетні цілі регулювання, завдання, які необхідно розв'язати для досягнення цілей, та про необхідні ресурси (матеріальні, людські, часові, інформаційні та ін.) [5]. Така методологія системного аналізу явищ регуляторної політики держави не тільки відкриває простір для якісного аналізу, а й дозволяє здійснити аналітичний опис механізму

взаємодії в моделі політики [10], розробку методик, методичних рекомендацій і положень щодо формування практичних завдань, їх вирішення на базі розроблених моделей тощо.

Як вважає О. Борисенко, складність системного аналізу полягає у розгалуженій ієрархії горизонтальних зв'язків між державами, галузями, регіонами та підприємствами і вертикальних зв'язків у процесі функціонування товарних ринків, з урахуванням усіх елементів, які їх формують [11]. Це, у свою чергу, зумовлює групування зв'язків між суб'єктами з необхідним ступенем узагальнення або деталізації. Неврахування факторів, незнання їх взаємозв'язків спричиняють викривлення інформації про стан економічних процесів, а надто велика кількість об'єктів дослідження розпоршує зусилля дослідників, заважаючи їм сконцентруватися на значущих факторах. У дослідженні механізмів та інструментів державного регулювання і управління зовнішньоекономічною діяльністю О. Борисенко пропонує використовувати синтез дій з упорядкування системи державного управління й самоорганізації системи господарювання [11], який можна використати також при оцінці регуляторної політики у сфері фінансового забезпечення аграрного сектору. При їх раціональному співвідношенні ефект синергії (тобто перевищення кінцевого ефекту порівняно з простим підсумовуванням ефектів від дії окремих інструментів державного регулювання [12, с. 17]) дасть значно кращий результат застосування ресурсів державного управління. Цей ефект залежить від якості визначених пріоритетів у системі державного управління, встановлення правильної внутрішньої взаємозалежності та взаємовпливу завдань, які вирішуються у процесі регуляторної політики. Отже, в основі ефекту синергії лежать мета і завдання державного управління.

Використання синергетичних зв'язків при системному підході забезпечує якісний перехід від технології простого планування до програмування у державному управлінні. З огляду на викладене, необхідно, по-перше, втримувати систему регуляторів державного управління у сфері фінансового забезпечення аграрного сектору в контрольованому стані (тобто в рамках параметрів, які повинні забезпечувати і зберігати стійкість управління), а по-друге, застосовувати методологічні підходи, що полегшуватимуть вибір правильного управлінського рішення та виокремлення питань, від яких залежить визначення подальших стартових параметрів регуляторної політики в аналізованій сфері.

Отже, системно-синергетичний підхід до проведення аналізу регуляторної політики щодо фінансового забезпечення аграрного сектору є найбільш конструктивним із прикладних напрямів системних досліджень. Він орієнтує дослідників

не тільки на констатацію певних закономірностей у функціонуванні та розвитку механізмів державного управління, але й на розробку методики організації процесу прийняття рішень в умовах взаємозв'язку і взаємодії факторів, які перебувають у невпинному русі. Ця методика вимагає залучення знань і досвіду фахівців різних галузей знань, застосування різноманітних методів дослідження, а також системного аналізу самої системи державного управління та оцінки синергетичного ефекту від застосування окремих елементів регуляторної політики.

Як вважають вітчизняні дослідники [11; 12], саме синергетичні зв'язки збільшують ефект спільної дії компонентів системи та забезпечують емерджентні властивості системи, її цілісність (доповнюють або беруть на себе недостатні функції свідомо чи несвідомо відсутніх елементів). Емерджентність у теорії систем – наявність у будь-якої системи особливих властивостей, не властивих її підсистемам і блокам; неможливість зведення властивостей системи до суми властивостей її компонентів, тобто є характеристикою системного ефекту [13]. Незважаючи на очевидні переваги системного аналізу, цей методологічний компонент у системі державного управління досі застосовується недостатньо, а ефект пролонгованої дії механізмів державного регулювання оцінюється після виявлених результатів.

Для підвищення ефективності регуляторної політики у сфері фінансового забезпечення аграрного сектору пропонуємо розроблений автором організаційно-економічний механізм (рис. 2), який дозволить зробити цей процес зрозумілим, прозорим, побудованим на потребах прийняття управлінських рішень та оцінки їх якості. Цей механізм включає декілька етапів, першим із яких є побудова доктрини системи державного управління у сфері фінансового забезпечення аграрного сектору. Другий етап полягає у визначенні взаємозв'язків між компонентами системи та встановленні рівня їх взаємозалежності. Наступним етапом реалізації організаційно-економічного механізму є власне формування синергетичного ефекту.

Оскільки елементи системи мають здатність взаємодоповнювати один одного, то зміна або припинення дії якогось з них неминуче позначається на взаємозв'язаних з ними елементах. Відстежування такої взаємодії дозволяє уникнути дублювання дій одних елементів іншими [11]. Завершальним етапом є забезпечення стійкої працездатності та безперервного функціонування системи. Оскільки лише елементи у стані гармонійної рівноваги можуть підтримувати оптимальне життєзабезпечення системи, то підтримання її гнучкості й адаптивності є умовою для створення відносного балансу, стійкості та стабільності системи.

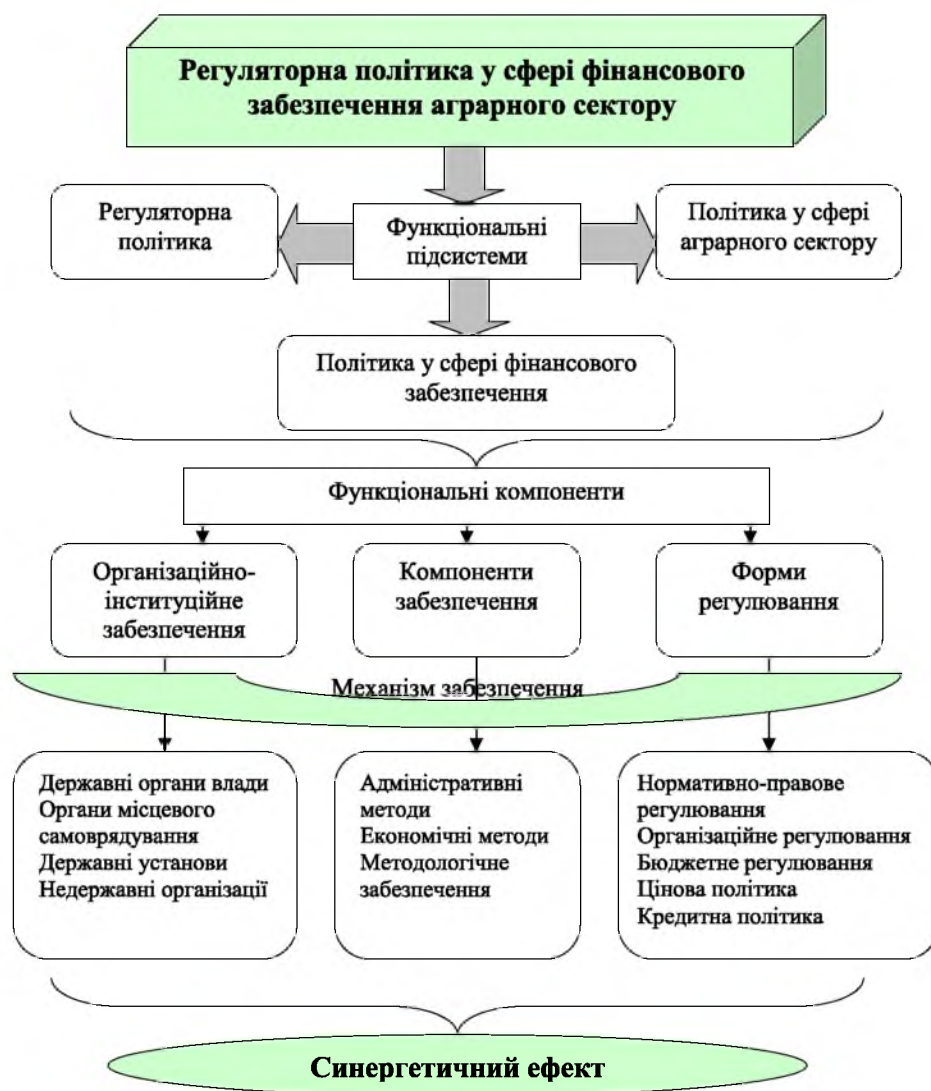

Рис. 2. Організаційно-економічний механізм фінансового забезпечення аграрного сектору

Отже, системний аналіз є важливим інструментом наукового обґрунтування процесу прийняття рішень при розв'язанні складних управлінських проблем і формування синергетичного ефекту: він полягає в тому, що підбирається комплекс відповідних заходів з метою створити умови для максимально ефективного використання потенціалу кожного елемента системи державного регулювання. Інакше кажучи, головна ідея – отримати максимальний економічний ефект при мінімумі регуляторних заходів. Синергія у системі фінансового забезпечення аграрного сектору демонструє стратегічні переваги, що виникають при вдалому та найбільш раціональному застосуванні комплексу заходів, ефект від яких значно перевищує сумарний ефект від дії кожного окремого інструмента регуляторної політики. Ефект синергії залежить не стільки від кількості й інтенсивності застосовуваних інструментів, скільки від механізму їх внутрішньосистемного взаємозв'язку і взаємодоповнення.

Обґрунтовано, що системно-синергетичний підхід є одним із найбільш універсальних підходів, який дає можливість ефективно розв'язати проблеми взаємозв'язку різноманітних методів, інструментів, засобів регулювання у системі фінансового забезпечення аграрного сектору з огляду на ступінь їх суперечливості в той чи інший момент та зрушення у пріоритетах однієї групи інструментів над іншою. В результаті розгляду системи оцінювання ефективності державного регулювання розвитку аграрного сектору економіки запропоновано методологічні підходи до оцінки регуляторної політики держави у сфері його фінансового забезпечення на основі використання синергетичних зв'язків, які збільшують ефект спільної дії компонентів системи, забезпечуючи її емерджентні властивості та цілісність.

Як напрям подальших досліджень зазначимо доведення до найбільш узгодженого стану сформованого організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення аграрного сектору з ура-

хуванням цілей його структурування, фактичного стану компонентів механізму, особливостей ви- шення окремих завдань на основі методики систем- ного аналізу компонентів регуляторної політики.

Список використаних джерел

1. Бондарук Т. Г. Регуляторна політика держави в фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування / Т. Г. Бондарук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Економіка. – 2006. – № 20. – С. 43–47.
2. Варналій З. С. Державна регуляторна політика у сфері малого підприємництва / З. С. Варналій, І. С. Кузнецова. – К. : Ін-т економічного прогнозування, 2002. – 104 с.
3. Кваша С. М. Методологічний базис прийняття суспільних рішень в аграрній політиці / С. М. Кваша // Економіка АПК. – 2013. – № 8. – С. 12–21.
4. Бондарук Т. Г. Місцеве самоврядування та його фінансове забезпечення в Україні : [монографія] / Т. Г. Бондарук ; НАН України; Ін-т економічного прогнозування. – К. : Експрес, 2009. – 608 с.
5. Анікеєнко В. М. Сутність і класифікація механізмів державного регулювання розвитку аграрного ринку / В. М. Анікеєнко // Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2009. – Вип. 3 (26). – С. 288–94.
6. Українська модель аграрного розвитку та її соціоекономічна переорієнтація : [наук. доп.] / [О. М. Бородіна, В. М. Геєць, А. О. Гуторов та ін.] ; за ред. В. М. Гейця, О. М. Бородіної, І. В. Прокопи. – К. : Ін-т економічного прогнозування, 2012. – 56 с.
7. Розвиток аграрного виробництва як передумова забезпечення продовольчої безпеки України : [аналіт. доп.] / [О. В. Собкевич, В. М. Русан, А. Д. Юрченко, В. О. Скороход] ; за заг. ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2011. – 104 с.
8. Левандівський О. Т. Особливості державного регулювання АПК / О. Т. Левандівський // Економіка та управління АПК : зб. наук. праць. – Біла Церква : Білоцерківський нац. аграрний ун-т, 2011. – Вип. 5 (85). – С. 16–20.
9. Соціоекономічний розвиток сільського господарства і села: сучасний вимір / [О. М. Бородіна, І. В. Прокопа, В. В. Юрчишин та ін.] ; за ред. О. М. Бородіної. – К. : Ін-т економічного прогнозування, 2012. – 320 с.
10. Храмов В. О. Аналіз напрямків процесу формування і реалізації зовнішньоекономічної політики [Електронний ресурс] / В. О. Храмов // Зовнішньоекономічна політика. Економічна он-лайн бібліотека. – Режим доступу : <http://ecolib.com.ua/article.php?book=15&article=1247/>
11. Борисенко О. П. Синергія у контексті системного підходу до проблем державної регуляторної політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] / О. П. Борисенко. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=459>
12. Колomoєц Ф. Г. Основы системного анализа и теории принятия решений : [пособ. для исследователей, управленцев и студентов вузов] / Ф. Г. Колomoєц. – Минск : Тесей, 2006. – 320 с.
13. Геселева Н. В. Емерджентні властивості системи / Н. В. Геселева, Н. М. Заріцька // Бізнес Інформ. – 2013. – № 7. – С. 93–97.

References

1. Bondaruk, T. H. (2006). Rehuliatorna polityka derzhavy v finansovomu zabezpechenni mistsevoho samovriaduvannia [State regulatory policy in financial support of local government]. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Ekonomika – Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University named after Vladimir Hnatiuk. Economy, 20, 43–47* [in Ukrainian].
2. Varnalii, Z. S., & Kuznetsova, I. S. (2002). *Derzhavna rehuliatorna polityka u sferi maloho pidpriemnytstva [State regulatory policy in small business]*. Kyiv: Instytut ekonomichnoho prohnouzuvannia [in Ukrainian].
3. Kvascha, S. M. (2013) Metodolohichniy bazys pryiniattia suspilnykh rishen v ahrarnii politytsi [Methodological basis of social decision-making in agricultural policy]. *Ekonomika APK – Economics of AIC, 8, 12–21* [in Ukrainian].
4. Bondaruk, T. H. (2009). *Mistseve samovriaduvannia ta yoho finansove zabezpechennia v Ukraini [Local government and its financial support in Ukraine]*. Kyiv: Expres [in Ukrainian].
5. Anikeienko, V. M. (2009). Sutnist i klasyfikatsiia mekhanizmiv derzhavnogo rehuliuвання rozvytku ahrarnoho rynku [The essence and classification of state regulation mechanisms of the agrarian market]. *Teoriia ta praktyka derzhavnogo upravlinnia: zb. nauk. prats – The theory and practice of public administration: Collected papers (3 (26), pp. 288–294)*. Kharkiv: Vydavnytstvo KharRI NADU “Mahistr” [in Ukrainian].

6. Borodina, O. M., Heiets, V. M., Hutorov, A. O., Kyryziuk, S. V., Mishchenko, N. M. & Prokopa, I. V., et. al. (2012). *Ukrainska model ahrarnoho rozvytku ta yii sotsioekonomichna pereorientatsiia. Naukova dopovid. [Ukrainian model of agricultural development and its socio-economic reorientation. Scientific report]*. O. M. Borodina, V. M. Heiets, I. V. Prokopa (Eds.). Kyiv: Instytut ekonomichnoho prohnozuvannia [in Ukrainian].

7. Sobkevych, O. V., Rusan, V. M., Yurchenko, A. D., & Skorokhod, V. O. (2011). *Rozvytok ahrarnoho vyrobnytstva yak peredumova zabezpechennia prodovolchoi bezpeky Ukrainy. Analitychna dopovid. Ya. A. Zhalilo (Red.) [The development of agricultural production as a precondition of food security Ukraine. Analytical report. Ya. A. Zhalilo (Ed.)]*. Kyiv: NISS [in Ukrainian].

8. Levandivskyi, O. T. (2011). Osoblyvosti derzhavnoho rehuliuвання APK [Features of state regulation of AIC]. *Ekonomika ta upravlinnia APK: zb. nauk. prats. – Economics and Management of AIC: Collected papers* (5 (85), pp. 16–20). Bila Tserkva: Bilotserkiivskiyi natsionalnyi ahrarnyi universytet [in Ukrainian].

9. Borodina, O. M., Prokopa, I. V., Yurchyshyn, V. V., Popova, O. L., Zinchuk, T. O., Blinova, T. V., et al. (2012). *Sotsioekonomichni rozvytok silskoho hospodarstva i sela: suchasnyi vymir [Socioeconomic development of agriculture and villages: current measurement]*. O. M. Borodina (Ed.). Kyiv: Instytut ekonomichnoho prohnozuvannia [in Ukrainian]

10. Khramov, V. O. (2015). Analiz napriamkiv protsesu formuvannia i realizatsii zovnishnoekonomichnoi polityky [Analysis of trends process of formation and implementation of foreign policy]. *Zovnishnoekonomichna polityka. Ekonomichna on-lain biblioteka – Foreign Policy. Economic online library*. Retrieved from <http://ecolib.com.ua/article.php?book=15&article=1247/> [in Ukrainian].

11. Borisenko, O. P. (2014). Synerhiia u konteksti systemnoho pidkhodu do problem derzhavnoi rehuliatornoi polityky u sferi zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Synergy in the context of a systematic approach to state regulatory policy in the sphere of foreign economic activity]. *www.dy.nayka.com.ua* Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=459> [in Ukrainian].

12. Kolomoyets, F. G. (2006). *Osnovy sistemnogo analiza i teorii prinyatiia reshenii [Fundamentals of system analysis and theory of decisions-making]*. Minsk: Tesei [in Russian].

13. Heseleva, N. V., & Zaritska, N. M. (2013). Emerdzhentni vlastyivosti systemy [Emergent properties of the system]. *Biznes Inform – Business Inform*, 7, 93–97 [in Ukrainian].

В. И. Крыленко,

доктор экономических наук, доцент,

первый проректор,

Николаевский национальный университет

имени В. А. Сухомлинского

Современные подходы к оценке регуляторной политики государства в сфере финансового обеспечения аграрного сектора экономики

Рассмотрены особенности современных подходов к оценке регуляторной политики государства в сфере финансового обеспечения аграрного сектора экономики. Проведено обобщение, которое позволяет использовать необходимые методы при оценке эффективности мероприятий предложенной политики. Изложен системно-синергетический подход, который позволяет проанализировать эффективность совместного применения различных методов, инструментов, средств регулирования в системе финансового обеспечения аграрного сектора экономики.

Ключевые слова: регуляторная политика, финансовое обеспечение, аграрный сектор экономики, системно-синергетический подход, синергетические связи, эффективность регуляторной политики, методы регулирования.

V. I. Krylenko,

DSc in Economics, Associate Professor,

First Pro-Rector,

V. O. Sukhomlynsky National University of Mykolaiv

Budgetary Financing of Agrarian Sector: Advanced Methods for Assessment of Regulatory Policy

Peculiarities of advanced methods for regulatory policy assessment in the context of budgetary financing of agrarian sector are analyzed and summed up, to find adequate methods for assessment of the regulatory policy effectiveness.

The organizational and economic mechanism for budgetary financing of agrarian sector is constructed, which includes the following phases: elaboration of the doctrine for the governance system in budgetary financing of agrarian sector; finding out and assessment of correlations between the system's components; building up the synergetic effect (synergetic relations increase the effect from concerted actions of system's components and ensure its emergent properties and integrity (by complementing or assuming the functions of components that are purposefully or occasionally missing); making the system stably operable and continually operating.

An analytical review of the system for assessment of the regulatory policy effectiveness in the context of the Ukrainian agrarian sector enables to propose methodology for assessment of regulatory policy in the above mentioned context by use of synergetic relations that increase the effect of concerted actions of system's components, which ensure its emergent properties and integrity. The methodology based on system synergy is substantiated as a universal one enabling for effective analysis of combination of various methods, tools, regulatory instruments involved in budgetary financing of agrarian sector. The analytical review of the system for assessment of the regulatory policy effectiveness in the context budgetary financing of agrarian sector enables to propose the assessment methodology by use of synergetic relations that increase the effect from concerted actions of system's components, which ensures its emergent properties and integrity.

Keywords: *regulatory policy, financing, agrarian sector, approach based on system synergy, synergetic relations, effectiveness of regulatory policy, methods of regulation.*

Бібліографічний опис для цитування :

Криленко В. І. Сучасні підходи до оцінки регуляторної політики держави у сфері фінансового забезпечення аграрного сектору економіки / В. І. Криленко // Статистика України. – 2016. – № 2. – С. 71–79.